

VYDEJTE SE NA VÝLET S KLASÁČKEM ZA MAMLASEM A POKLADEM UNESCO DO ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

STRUČNÝ POPIS VÝLETU:

Kolem Zelené hory, rybníků a mokřadů s možnou odbočkou k Mamlasovi.

DÉLKA TRASY:

3–5 km

OBTÍŽNOST:

Velmi lehká trasa, kterou ale není možné absolvovat s kočárkem, a pejsky také raději nechte doma (nebo před klášterem).

VÝCHOZÍ BOD VÝLETU:

Žďár nad Sázavou je město v kraji Vysočina, ležící na pomezí Čech a Moravy v malebné krajině Českomoravské vrchoviny uprostřed chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy, 30 km severovýchodně od Jihlavy.

PARKOVÁNÍ:

Neplacené parkoviště za barokním mostem u zámku.

OTEVÍRACÍ DOBA A VSTUPNÉ:

Zelená hora www.zelena-hora.cz/cz

Zámek Žďár nad Sázavou www.zamekzdar.cz

WC:

Na Zelené hoře a v zámku.

MOŽNOST OBČERSTVENÍ:

Místní obchody a restaurace – při nákupu se určitě vyplatí ochutnat regionální potraviny, nejlépe se značkami kvality!

ZA MAMLASEM A POKLADEM UNESCO DO ŽĎÁRU NAD SÁZAVOU

LEGENDA PRO RODIČE A POPIS TRASY:

Milí cestovatelé,

Žďár nad Sázavou, město uprostřed chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy, proslavil zejména klášter Zelená Hora. Ten byl pro svou neuvěřitelnou stavbu připomínající tvarem hvězdu zahrnut do seznamu památek chráněných UNESCO. S Klasáčkem jsme pro vás připravili trasu plnou zajímavých úkolů a hádanek pro děti, díky nimž se o klášteře a historii města něco dozvědí a snad si také něco zapamatují. Trasa obkrouží rybník a zámek a pro ty nejstatečnější pokračuje až ke známé soše Mamlase nad městem. Tam však už úkoly do doplňovačky nebudou. Na otázky by měli odpovídat školáčky, doplňkové úkoly mohou plnit děti od tří let. Pro vyluštění tajenky není nutné kupovat vstupenku do kláštera ani do zámku.

DOPIS DĚTEM:

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou se bude točit kolem kláštera Zelená Hora a jako vždy vás čeká výprava plná her a úkolů. Stejně jako k ostatním našim výletům jsme i k tomuto připravili originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Jdeme na to!

Hned, jak vystoupíte z auta, si všimněte krásného barokního mostu vedle parkoviště. Pokud s rodiči opatrně přejdete cestu, můžete si ho od potoka prohlédnout.

Barokní most byl postaven za opata Bernarda Henneta. Nachází se mezi Bránským a Konventním rybníkem pod poutním kostelem na Zelené hoře. Je 40 m dlouhý a má tři velmi ploché oblouky o rozpětí 8 metrů. Sochy světců zde byly postaveny mezi lety 1761 a 1766. A na vás zde čeká první otázka.

1. Kolik je na mostě soch?

Víte? Tak napište. :)

A teď vzhůru k nebesům... a ke klášteře... a my vám k tomu stoupání budeme něco málo povídat.

Ještě před tím, než byl klášter vystavěn, bylo potřeba najít místo, které by splňovalo hned několik věcí najednou. Kromě dostatečného prostoru bylo potřeba najít lokalitu s jakýmsi geniem loci. To mělo umocnit působení architektury nevšedních tvarů. Nakonec bylo vybráno zalesněné návrší ležící východně od kláštera. Tomu odpovídal i jeho název – Černý les. Porost byl vykácen a pahorek nazván Zelenou horou, což byl vlastně odkaz na mateřský klášter žďárského řeholního domu a zároveň místo, kde se narodil Jan Nepomucký. Díky vymýcení lesa se postavený klášter okamžitě stal dominantou celého okolí.

Pokud jste přešli most, čeká na vás první naučná tabule. A na ní také první písmenko do tajenky.

2. Opište první slovo z tabule do tajenky.

A jdeme dál. Poznáte, jaké stromy lemují schody?

A jakého druhu je památný strom nalevo?

Kolik hvězdiček spočítáte na vstupních dveřích a bráně? My napočítali 3 – co vy?

A protože jsme už nahoře, tak se hezky vydýchejte, ať můžeme pokračovat!

Založení žďárského kostela souviselo s připravovaným blahorečením a svatořečením Jana Nepomuckého. V té době byl totiž v jeho hrobě v pražské katedrále sv. Víta nalezen jeho domnělý zázračně neporušený jazyk.

Víte, kdo byl Jan Nepomucký? Vědí rodiče? Nebudeme vás trápit.

Jan Nepomucký, původně Jan z Pomuku, žil v době krále Václava IV. Díky svému vzdělání a píli to dotáhl až na generálního vikáře. Velké spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna krutě zasáhly do Janova osudu. Když Jenštejn překazil Václavovy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, rozhodl se král neposlušné provinilce krutě ztrestat. Arcibiskup před královým hněvem uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil – když jej katovi pomocníci svrhli z pražského Karlova mostu do Vltavy, byl již mrtvý.

Byli jste někdy na Karlově mostě? Na něm je totiž v místě pádu zlatý křížek. Když se ho dotknete, můžete si něco přát. My mezitím pomalu obcházíme kostel.

Odkud se tedy vzala legenda o mučedníku Janovi? Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královnou nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít.

Už jste uvnitř? A vidíte tu krásu? Spočítáte rohy klášterních věží?

Zkuste najít náhrobní kámen přímo před vstupem do kostela. Jsou pod ním ukryty ostatky Jana Myšáka a vy zkuste zjistit, v kolika letech zemřel. Dočtete se to na kameni. A nešlapat! Kdo šlápne, ten prý zkamení! :)

3. Opište číslo do tajenky.

A zkusíte spočítat všechny hvězdičky na zelených dveřích? My jich máme 12... A vy?

Kostel sv. Jana Nepomuckého byl vystavěn v letech 1719 až 1722 ve zvláštním stavebním stylu nazývaném barokní gotika, který nemá v Evropě obdobu. Je to unikátní umělecké dílo, které má na svědomí geniální český architekt s italskými předky.

Jan Blažej Santini-Aichel se narodil s tělesnou vadou – byl částečně ochrnutý a chromý, což mu bránilo úspěšně pokračovat v otcově kariéře a převzít po něm kamenickou dílnu. Kamenictví se přesto vyučil, ale studoval také malířství. Santini pojal projekt naprosto odlišně – bez ohledu na dobové zvyklosti v oblasti tvarů církevních staveb. Hlavní požadavek – aby ve stavbě hrál přední roli obrazec hvězdy – přetvořil do mimořádně působivé podoby.

Kostel je tedy vystavěn na půdorysu ve tvaru pěticípé hvězdy. Tato skutečnost má vycházet z legendy, ve které se praví, že se v místě, kde Jan Nepomucký utonul, objevila koruna z pěti

hvězd. Tento symbol se pak objevuje opakovaně i v dalších prvcích stavby. Areál je přístupný pěti vchody, v chrámu se nachází pět kaplí s pěti oltáři. Pět písmen má i latinské slovo TACUI – mlčel jsem. To je vyjádřením legendy, podle které světec zaplatil svým životem za to, že neprozradil zpovědní tajemství královny Žofie. Ve výčtu skutečností charakterizovaných číslem pět bychom pak mohli pokračovat i nadále.

Pokud jste si prošli všechny chodby a podařilo se vám dostat i na prohlídku dovnitř, vyjděte nyní z kláštera a pusťte se jakoukoliv pěšinkou dolů ke Konventskému rybníku. Klášter tak uvidíte z větší dálky a budeme pokračovat ve vyprávění o něm. Teď ale jedna kontrolní otázka: **4. Jak se jmenoval stavitel?**

Co říkáte výhledu?

Určitě vás bude zajímat, že Vysočina patří mezi chladnější oblasti České republiky s méně úrodnou půdou. Typickou plodinou kamenitých polí jsou brambory, len a řepka. Půda vyhovuje i pěstování žita a ovsa. Na loukách se chová skot a ovce.

Ještě jednou se naposledy ohlédněte ke kostelu. Dominantou kopule je velký červený jazyk – atribut sv. Jana Nepomuckého – obklopený kruhem plamenů, z něhož prosvítají paprsky. To je však až výsledek změny v původním projektu, který nejdříve na tomto místě počítal s ústřední deseticípou hvězdou. Posléze ale projektant reagoval na skutečnost, že pro nový chrám byla získána vzácná relikvie – lingula sv. Jana Nepomuckého (kost, ke které je přirostlý jazyk). I některá okna mají tvar jazyka, konkrétně ta v lucernových kaplích nad vstupními vestibuly.

Už jste u rybníka? Obejdeme ho nejkratší možnou cestou tak, že ho budeme mít nalevo. Doprovázet nás bude naučná stezka a dřevěné mostky, na kterých to, jak jsme zjistili, v zimě dost klouže. Tak opatrně! Kdyby byla cesta uzavřena, běžte po pěšince směrem k zámku, rybník budete mít po levé ruce, a pak kousek po silnici.

Od rybníka přes mokřadla je krásný pohled k zámku. O něm jsme dnes zatím nemluvili, nicméně jeho návštěvu také doporučujeme. Než to napravíme, zkuste se zastavit u tabule číslo B2 a napsat nám, které zvíře vidíte na prvním obrázku.

5. Jak se jmenuje obojživelník?

(Poradíme, že to je malá roztomilá žabička.)

A jak se jmenuje had, který honí jezuitu? Těch je tady prý hodně, tak pozor na uštknutí!

Cisterciácký klášter založený roku 1252 znojemským purkrabím Bočkem z Obřan byl v 18. století obnoven podle návrhů architekta Santiniho. Svou dnešní podobu získal zámek po roce 1784, kdy klášter vyhořel a z rozhodnutí císaře Josefa II. byl zrušen a přestavěn na rozsáhlý zámecký areál. V jádru je bývalá opatská budova a část konventu gotická, hospodářské budovy prvního nádvoří jsou barokní.

V budově konventu jsou nyní umístěny stálé muzejní expozice. V přízemí se nachází Santiniho expozice, která nabízí návštěvníkům pohled do historie zdejšího kláštera a prostřednictvím fotografií, modelů a výkresů představuje Santiniho stavby. Doplňují ji originály a kopie soch, dobové malby a videoprojekce.

Za povšimnutí stojí také Muzeum nové generace, což je jedinečná zážitková expozice, která se díky ocenění ŽIVA 2016 zařadila mezi nejkreativnější muzea ve střední Evropě. Užijete si příběh cisterciáckého kláštera od jeho založení ve 13. století, přes jeho nádhernou přeměnu v barokní areál neobyčejně talentovaným architektem J. B. Santinim až do jeho dnešní podoby.

Pokračujeme mezi mokřadly, až se nám podaří obejít téměř celý rybník. Poznáte z naučných tabulí, jak se jmenuje les, kolem kterého se louky rozkládají?

Ano, správně, je to Černý les. Právě od něj ještě naposledy můžete zahlédnout zdejší slavný hřbitov. S jeho obnovou pomáhali dobrovolníci z Anglie. Projekt zaštiťuje nadace The Friends of Czech Heritage, která se zajímá o české historické dědictví.

6. Jaký je oficiální název ostrovního státu, kde žijí Angličané?

A teď už se pomalu stáčíme zpátky k zámku. Skrz kované mříže nakoukneme a míříme k hlavní silnici.

Buď se nyní vydáme na prohlídku do zámku, což je odsud pár kroků, anebo s námi můžete vyrazit za legrační sochou Mamlase po žluté turistické značce, což je procházka ještě tak na 40 minut. Každopádně – ať se rozhodnete jakkoliv – raději poslední otázku položíme už teď.

7. Jak se jmenuje řeka, která protéká městem?

To bylo snadné, že? A jak se vám líbil výlet? No výlet... spíše taková procházečka to byla. Ale snad poučná a milá. :)

Za Mamlasem a Hamroněm:

Hlavní cestu brzy opustíte a vydáte se po žluté turistické značce do mírného kopce přes historický most a budete po asfaltové cestě stoupat alejí do vrchu. Od turistického rozcestí U Jordánku pokračujte stále vzhůru, ale už po modré turistické značce. Nedaleko usedlosti Starý Dvůr se nad cestou nachází socha Mamlase. Od ní je krásný výhled na Žďár nad Sázavou a na kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře na protějším kopci. Dále vede polní cesta z kopce. V údolí se propletete mezi Jedlovským rybníkem, rybníkem Dívka a podjezdem pod železniční tratí stoupáte k soše Hamroně.

A kdo vlastně všechny ty sochy vyrobil? Plastiky zvířat i podivných bytostí jsou rozesety všude v krajině Žďárských vrchů. Jejich autor Michal Olšiak se narodil v roce 1978 ve Žďáru nad Sázavou. Po vystudování místního gymnázia se střídavě věnoval malířství, sochařství a cestování. Jeho plastiky se nacházejí také v Německu a Itálii. V Okolí Žďárských vrchů tak můžete spatřit kromě Mamlase a Hamroně také Koně s povozem v Hamrech nad Sázavou nebo třeba Pohádkový strom v obci Podešíně.

REKAPITULACE OTÁZEK DO KŘÍŽOVKY:

1. Kolik je na mostě soch?
2. Opište první slovo z tabule do tajenky.
3. Opište číslo do tajenky.
4. Jak se jmenoval stavitel?
5. Jak se jmenuje obojživelník?
6. Jaký je oficiální název ostrovního státu, kde žijí Angličané?
7. Jak se jmenuje řeka, která protéká městem?

Věříme, že jste si cestu za naší tajenkou užili. Těšíme se, že vás na některém z našich Klasáčkových výletů zase někdy potkáme. Přejeme šťastný návrat domů!

Chcete se dozvědět **další zajímavosti** a informace o značkách kvality?

Vše najdete na jednom místě zde:

www.akademiekvality.cz

Recepty na doma i na výlety inspirované produkty značek kvality najdete zde:

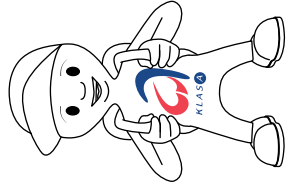
www.akademiekvality.cz/recepty

Někdy je nutné zůstat doma v teple a pak se budou hodit **tipy, jak zabavit neposedné děti**. Zde najdete pracovní listy, fotonávody i další inspiraci pro malé i velké.

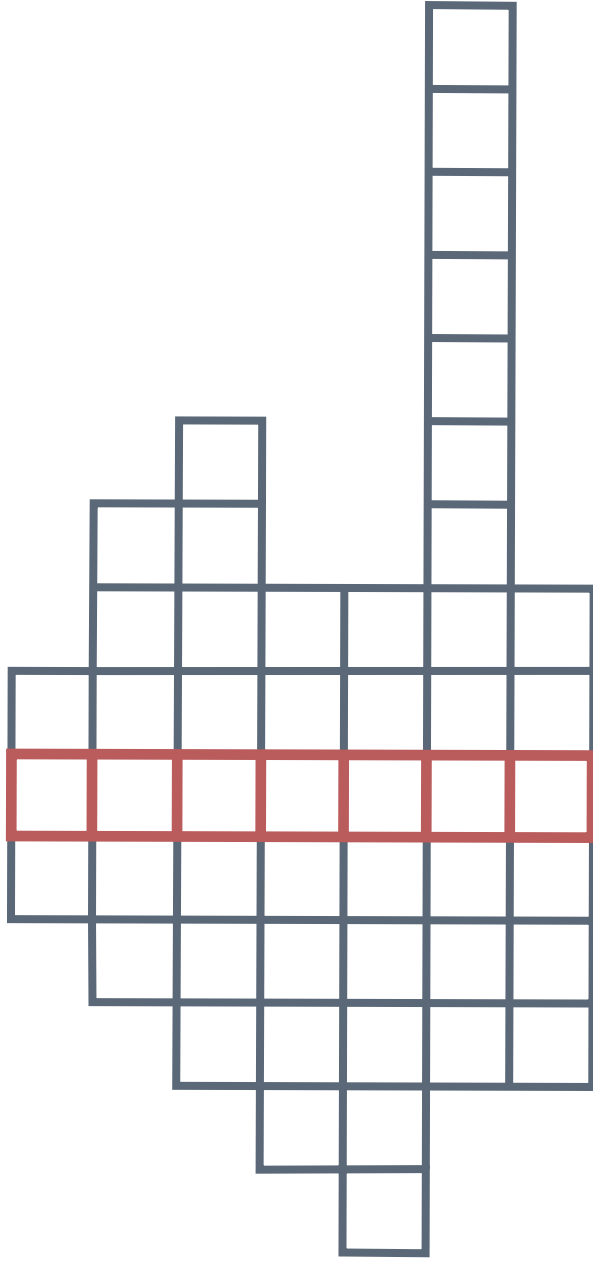
www.akademiekvality.cz/pospolu-u-stolu

ZA MAMLASEM A POKLADEM UNESCO
DO ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

ZA MAMLASEM A POKLADEM UNESCO
DO ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

KŘÍŽOVKA

1 2 3 4 5 6 7

